

Vents de ficció i d'història

Sembla que la història no s'acaba mai, però el ben cert és que sovintegen encara les afirmacions que infravaloren la categoria literària i artística dels llibres que es publiquen per a infants i joves. Sobretot, d'aquests últims. Ho podem constatar amb facilitat assistint a congressos i conferències en què participen professionals relacionats amb el món dels lletraferts —dels autèntics, és clar, dels qui escriuen per a gent gran i amb esperit culte—, com també llegint articles més o menys periodístics o acadèmics, o bé xafardejant en converses de sobretaula amb escriptors injustament minoritaris, però insignes i de provada genialitat, i, fins i tot, escodrinyant en *blogs* d'Internet. La conclusió, en tots els casos, resulta ser sempre la mateixa, encara que es disfressi amb arguments molt diversos: la literatura per a infants i joves és banal, amb un empobriment lèxic evident, amb una manca d'aspiració artística notable i, per damunt de tot, amb una docilitat —quan no rendició— total a les exigències comercials de la demanda d'una societat il·letrada que fa trontollar els pilars més sagrats de la cultura i de les elits il·lustrades dels temps passats, sempre millors als actuals, almenys en la «seua» percepció —com deia ja el clàssic poeta castellà.

Es tracta, evidentment, d'una conclusió que no compartisc en la seua formulació general, ni en cap de les atribucions parcials o característiques esbossades. Per això, en més d'una ocasió, m'he sentit temptat de rebatre-les amb arguments i demostracions palpables de la vacuïtat amb què se sustenten les visions esmentades. Resulta obvi, entre altres raons, que no es pot negar l'existència d'un «gènere», o la poca vàlua d'aquest, per la pobresa d'alguns dels seus produc-

tes. Extrauríem, per exemple, una deducció errònia si, després de llegir molta de la poesia que es publica actualment —il·legible, narcicista, pedant i deshumanitzada—, afirmàrem que el gènere és insubstancial, retòrica pura sense cap fons ètic ni estètic: un simple *encaje de bolillos*, com va dir, en certa ocasió, Joan Fuster. Per què ho hem de fer, doncs, amb la literatura infantil i juvenil? L'existència d'obres per a infants i joves nefastes, de baixa qualitat i sense el més mínim respecte a la intel·ligència del lector, no justifica la desqualificació global d'aquest tipus d'obres, a més de ser-ne del tot injusta i culturalment empobridora.

De fet, els qui així ho fan —la majoria de les vegades per ignorància, ja que no són lectors d'obres de literatura infantil i juvenil i, per tant, no en tenen coneixença—, provoquen en altres lectors, amb la seua falsa autoritat, un rebuig que fa allunyar-los d'obres magnífiques que els farien gaudir i aprendre. Qui pot, amb dos dits de trellat,

argüir la pobresa lèxica d'una obra com *Tot quan veus és el mar*, de Gabriel Janer Manila, o la manca d'ambició ètica i poètica de les narracions del llibre *Somnis de mar*, d'Enric Lluch? Segurament, és clar, ningú. Per això és hora ja de superar la frivolitat d'aquests menyspreus indiscriminats envers la literatura que es fa per a infants i joves. Convé ja parlar de llibres i d'autors, ja que, com a lectors, tots tenim el dret d'acostar-nos a les obres sense prejudicis previs, i només si ho fem així serem capaços de descobrir lectures interessants, amb independència de l'edat a què s'adrecen els textos.

En aquest aspecte, per exemple, he pogut gaudir recentment de la lectura de dues obres incloses en col·leccions juvenils que no tenen res a envejar a moltes altres que es publiquen en col·leccions d'adults: em referisc a *Vespres de foc* (Tabarca), de Vicent Sanchis, i *Vent d'Almansa* (Bromera), de Josep Franco. Tant l'una com l'altra no s'adapten a l'estereotip més arrelat de la narrativa juvenil, ja que són novel·les d'ambientació històrica que recreen la vida d'uns personatges en una època ben concreta: la Guerra de Successió a la corona espanyola i la batalla d'Almansa. Un període que, a pesar de la seua importància, a penes ha estat ficcionat abans pels nostres escriptors, si exceptuem Jordi Querol amb la novel·la *Quan bufa el ponent*, també juvenil. Un aspecte que les fa ja, en principi, dignes d'atenció, però que no n'és l'únic, ja que les dues tenen un acurat i ric estil literari. Són, en definitiva, un vent fresc de ficció, gens gratuït, que, alhora, ens aproxima a un coneixement de la nostra història col·lectiva que ens és necessari.

Josep Antoni Fluixà

